

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

LV

ECB-PUBLIC

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2019. gada 12. jūnijs)

par Latvijas Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mērķiem un pārvaldību

(CON/2019/22)

levads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2019. gada 28. maijā saņēma Latvijas finanšu ministra lūgumu sniegt atzinumu par likumprojektu, ar kuru groza Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu (turpmāk – "likumprojekts")¹.

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, un Padomes Lēmuma 98/415/EK² 2. panta 1. punkta trešo ievilkumu, jo likumprojekts attiecas uz Latvijas Banku un saskaņā ar Līguma 127. panta 6. punktu ECB uzticētajiem īpašajiem uzdevumiem saistībā ar kredītiestāžu prudenciālu uzraudzību. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Likumprojekta mērķis

- 1.1 Saskaņā ar likumprojekta anotāciju tam ir divi mērķi. Pirmkārt, ar likumprojektu groza Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) padomes locekļu amatā iecelšanas procedūru, paplašinot kvalifikācijas prasības, nosakot amata pilnvaru laika maksimālos termiņus un aizliedzot ieņemt amatu vairāk nekā divus secīgus termiņus. Otrkārt, ar likumprojektu nostiprina noteikumus par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanu finanšu un kapitāla tirgos, paplašinot mērķus un precīzāk nosakot FKTK padomes funkcijas. Saskaņā ar anotāciju šie mērķi atbilst Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas īstermiņa ieteikumiem, kas Latvijai sniegti³, lai pastiprinātu uzraudzības un kontroles mehānismu finanšu sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas novēršanai. Mērķi atspoguļo arī secinājumus, kas izdarīti 2018. gada jūlija MONEYVAL savstarpējās izvērtēšanas ziņojumā⁴ par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumiem Latvijā.
- 1.2 Ar likumprojektu tiek grozīta Latvijas Bankas loma FKTK padomes priekšsēdētāja un locekļu iecelšana amatā. Pašreiz spēkā esošajā Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā (turpmāk – "FKTK likums")⁵ noteikts, ka FKTK padomes priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku amatā ieceļ parlaments pēc Latvijas Bankas prezidenta un finanšu ministra kopīga ieteikuma un ka pārējos FKTK padomes locekļus amatā ieceļ priekšsēdētājs pēc saskaņošanas ar Latvijas Bankas

1 Grozījumi Finanšu un kapitāla tirgus likumā

2 Padomes Lēmums 98/415/EK (1998. gada 29. jūnijs) par valstu iestāžu apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem (OV L 189, 3.7.1998., 42. lpp.).

3 Pieejami Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas interneta vietnē www.oecd.com.

4 Pieejams Finanšu darījumu darba grupas interneta vietnē www.fatf-gafi.org.

5 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums, pieejams <https://likumi.lv/doc.php?id=8172>,

prezidentu un finanšu ministru. Likumprojektā noteikts, ka priekšsēdētāju un visus FKTK padomes locekļus pēc Ministru kabineta ieteikuma amatā apstiprina parlaments. Priekšsēdētāja un FKTK padomes locekļu amata pretendētus izraugās atklātā konkursā, un tos izvērtē komisija, kuras sastāvā ir arī Latvijas Bankas padomes loceklis.

- 1.3 Ar likumprojektu tiek grozīti priekšsēdētāja un FKTK padomes locekļu amatu pretendentu atlases kritēriji. Tiek prasīts, ka pretendentiem, kas kandidē uz šiem amatiem, cita starpā ir: a) augstākā izglītībā tiesību zinātnē, ekonomikā vai finanšu vadībā; b) latviešu valodas un vienas svešvalodas zināšanas; c) vismaz piecu gadu darbības pieredze finanšu un kapitāla tirgus vai tā uzraudzības vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā; un d) tie atbilst prasībām, lai saņemtu otrās kategorijas speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam. Likumā "Par valsts noslēpumu"⁶ noteikts, ka ikvienam, kam ir pieeja slepenai informācijai, jāsaņem otrās kategorijas speciālā atļauja⁷. Šo atļauju nepiešķir personām, par kurām pārbaudes gaitā tiek konstatēts, ka pastāv šaubas par to, vai persona spēj saglabāt valsts noslēpumu, un to, ka tā saglabās valsts noslēpumu.
- 1.4 Ar likumprojektu groza spēkā esošos noteikumus attiecībā uz priekšsēdētāja un FKTK padomes locekļu atbrīvošanu no amata. Spēkā esošajā likumā noteikti četri iemesli, kuru dēļ parlaments var atbrīvot šīs amatpersonas no amata: a) saņemts pašas amatpersonas iesniegums; b) stājies spēkā notiesājošs tiesas spriedums, ar kuru amatpersona notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu; c) amatpersona vairāk nekā sešus mēnešus pēc kārtas slimības vai citu iemeslu dēļ nevar pildīt savus pienākumus; un d) saņemts Latvijas Bankas prezidenta un finanšu ministra kopīgs iesniegums.
- 1.5 Ar likumprojektu tiek svītrots ceturtais atcelšanas no amata iemesls un ieviesti trīs jauni atcelšanas no amata iemesli: d) stājies spēkā galīgais nolēmums par amatpersonas speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam anulēšanu vai par kategorijas pazemināšanu; e) saņemts FKTK priekšsēdētāja iesniegums par FKTK padomes locekļa atbrīvošanu, ja padomes loceklis vairs neatbilst nevainojamas reputācijas kritērijam; un f) saņemts vismaz 34 no 100 parlamenta deputātiem iesniegums par FKTK priekšsēdētāja atbrīvošanu no amata, ja priekšsēdētājs vairs neatbilst nevainojamas reputācijas kritērijam. Likumprojektā tāpat noteikts, ka visi seši iemesli attiecas ne tikai uz FKTK priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku, bet arī uz jebkuru FKTK padomes locekli. Ja personu atbrīvo no amata e) vai f) iemesla dēļ, lietas apstākļus izvērtēs 1.3. punktā minētā komisija, kuras sastāvā iekļauts arī Latvijas Bankas padomes loceklis. Šīs komisijas lēmumu var pārsūdzēt administratīvajās tiesās. Ja sūdzība administratīvajā tiesā nav iesniegta vai ja administratīvā tiesa lēmusi par labu komisijas lēmumam, galīgo lēmumu par atbrīvošanu no amata, pamatojoties uz e) vai f) iemeslu, sagatavo Ministru kabinets un pieņem parlaments. Parlamenta lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams.
- 1.6 Likumprojektā iekļauti grozījumi, kas attiecas uz FKTK padomes locekļu sastāvu un amata pilnvaru laiku. Tostarp noteikts, ka FKTK padomes sastāvā būs trīs locekļi, nevis pieci locekļi, kā noteikts pašreizējā FKTK likumā. Priekšsēdētāja un FKTK padomes locekļu amata pilnvaru laiks būs pieci gadi, nevis seši gadi, kā tas paredzēts pašreizējā FKTK likumā, un persona nevarēs ieņemt amatu

---

⁶ Likums "Par valsts noslēpumu", pieejams <https://likumi.lv/doc.php?id=41058>

⁷ Sk. likuma "Par valsts noslēpumu" 11. panta 2. daļu.

vairāk kā divus secīgus termiņus. Pretstatā pašreizējiem noteikumiem FKTK padomes locekļi nedrīkstēs vienlaikus būt FKTK padomes locekļi un ieņemt FKTK struktūrvienību direktoru amatus.

- 1.7 Ar likumprojektu tiek grozīti FKTK mērķi, funkcijas un atbildība attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanu, kā arī sankciju ievērošanu. FCMC pašreizējie mērķi ir veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu aizsardzību, kā arī veicināt finanšu un kapitāla tirgu attīstību un stabilitāti. Ar likumprojektu tie tiks papildināti arī ar mērķi novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un proliferācijas un terorisma finansēšanu. FKTK pašreizējās funkcijas ir finanšu un kapitāla tirgus regulēšana un tā dalībnieku darbības atbilstības likumiem, FKTK noteikumiem un lēmumiem kontrole. Ar likumprojektu šīs funkcijas tiks papildinātas, pieprasot finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem ievērot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu⁸ un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumu⁹ attiecībā uz finanšu ierobežojumiem.

2. Apsvērumi

- 2.1 ECB ņem vērā grozīto Latvijas Bankas lomu priekšsēdētāja un FKTK padomes locekļu iecelšanā un atcelšanā.
- 2.2 Saskaņā ar Līguma 127. panta 6. punktu un Padomes Regulas (ES) Nr. 1024/2013¹⁰ 4. un 6. pantu ECB atbild par vienotā uzraudzības mehānisma efektīvu un saskaņotu darbību, un ECB un nacionālajām kompetentajām iestādēm (NKI), tostarp FKTK, ir pienākums sadarboties un pienākums sniegt informāciju. Attiecīgos gadījumos un neierobežojot ECB atbildību par uzdevumiem, kas tai uzticēti ar Regulu (ES) Nr. 1024/2013, NKI, tostarp FKTK, atbild par palīdzības sniegšanu ECB saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Regulā (ES) Nr. 468/2014 (ECB/2014/17)¹¹ izklāstītajiem noteikumiem, sagatavojot un īstenojot jebkādu tiesību aktus, kas saistīti ar uzdevumiem, kuri ECB uzticēti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1024/2013 4. pantu, attiecībā uz kredītiestādēm¹², tostarp palīdzību verifikācijas darbībās^{13,14}. ECB saprot, ka likumprojektā paredzētās izmaiņas FKTK pārvaldībā neietekmēs FKTK atbildību šajos jautājumos.

⁸ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums, pieejams <https://likumi.lv/doc.php?id=178987>

⁹ Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums, pieejams <https://likumi.lv/ta/id/280278-starptautisko-un-latvijas-republikas-nacionalo-sankciju-likums>

¹⁰ Padomes Regula (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).

¹¹ Eiropas Centrālās bankas Regula (ES) Nr. 468/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko izveido Vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregula) (OV L 141, 14.5.2014., 1. lpp.).

¹² Sk. Atzinuma CON/2018/6 2.1. punktu.

¹³ Neierobežojot atsevišķus Regulas (ES) Nr. 1024/2013 noteikumus, NKI veic konkrētus uzdevumus un atbild par tiem, kā arī pieņem visus attiecīgos uzraudzības lēmumus attiecībā uz mazāk nozīmīgām kredītiestādēm vai finanšu pārvaldītājsabiedrībām. Ja NKI palīdz ECB veikt uzdevumus, kas tai uzticēti ar Regulu (ES) Nr. 1024/2013, ECB un NKI ievēro noteikumus, kas attiecīgajos Eiropas Savienības tiesību aktos noteikti attiecībā uz atbildības sadali un sadarbību starp dažādu dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

¹⁴ Saskaņā ar Bāzeles "Efektīvas banku uzraudzības pamatprincipiem" uzraudzības iestādes vadītāju iecel uz mazāko noteikto amata pilnvaru termiņu un šī termiņa laikā no amata atceļ tikai likumā noteiktu iemeslu dēļ, vai tad, ja uzraudzības iestādes vadītājs nav fiziski vai garīgi spējīgs pildīt savas funkcijas vai ir atzīts par vainīgu pārkāpumā. Sk. Bāzeles banku uzraudzības komitejas "Efektīvas banku uzraudzības pamatprincipus" (2012. gada septembris), 2. princips, 2. un 6. efektīvais kritērijs, kas pieejami Starptautisko norēķinu bankas interneta vietnē: www.bis.org.

- 2.3 Kā norādīts Regulas (ES) Nr. 1024/2013¹⁵ 28. un 29. apsvērumā, uzraudzības uzdevumi, kas nav uzticēti ECB un paliek nacionālo iestāžu kompetencē, ietver finanšu sistēmas izmantošanas novēršanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanu nolūkiem. Attiecīgos gadījumos ECB būtu pilnībā jāsadarbojas ar nacionālajām iestādēm, kuras atbild par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu uzraudzību¹⁶. Lai gan uzdevums uzraudzīt kredītiestādes attiecībā uz finanšu sistēmas izmantošanas novēršanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanu nolūkiem nav uzticēts ECB, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas uzraudzības rezultātus ir svarīgi ņemt vērā, veicot ECB uzdevumu izpildi attiecībā uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību saskaņā ar Līguma 127. panta 6. punktu un Regulu (ES) Nr. 1024/2013. Konkrētāk, risks, ka finanšu sistēma tiks izmantota noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma finansēšanai, ir būtisks ECB prudenciālās uzraudzības lēmumiem par būtiskas līdzdalības iegūšanu uzraudzītajās iestādēs (tostarp attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu kredītiestādēm) un atbilstības un piemērotības novērtējumiem attiecībā uz uzraudzīto iestāžu esošajiem vai potenciālajiem vadītājiem, kā arī ikdienas uzraudzībai saistībā ar uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesu. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasību nopietni pārkāpumi var negatīvi ietekmēt kredītiestādes reputāciju un novest pie ievērojamām administratīvām vai kriminālām sankcijām, kas uzliktas uzraudzītajām iestādēm vai to darbiniekiem, un tādējādi var apdraudēt uzraudzīto iestāžu dzīvotspēju. Atsevišķos gadījumos nopietni noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasību pārkāpumi var tieši izraisīt nepieciešamību atsaukt kredītiestādes atļauju¹⁷.
- 2.4 Ņemot vērā iepriekš minēto, ECB atzīmē, ka FKTK mērķi tiks paplašināti un tās funkcijas precizētas, lai stiprinātu pašreiz spēkā esošās pilnvaras veikt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas uzraudzību¹⁸.

Šo atzinumu publicēs ECB interneta vietnē.

Frankfurtē pie Mainas, 2019. gada 12. jūnijā

[paraksts]

ECB prezidents

Mario DRAGHI

---

¹⁵ Padomes Regula (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).

¹⁶ Sk. arī Regulas (ES) Nr. 1024/2013 6. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru ECB un NKI ir pienākums godprātīgi sadarboties un pienākums sniegt informāciju.

¹⁷ Sk. Atzinuma CON/2018/55 1.2. punktu.

¹⁸ Sk. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 45. panta 1. daļu un 46., 47. un 56. pantu.